

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

1 [i.e. 2] Vtrum infidelis possit habere ignorantiam inuincibilem omnium
illorum, quæ fides proponit credenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

quam protestabantur, verè dici posse hæreticos esse, sicuti dicuntur hæretici, qui à fide Christi desunt.

Ad quartam respondeo Atheismum non esse distinctum specie à paganismò, in quo vnus Deus colitur, sed distingui ab illo penes maiorem, vel minorem extensionem; sicut non distinguitur specie hæreticus, quin plures articulos negat à negante gauciores cum autem paganismus consistat in negando Christum Dominum, siue in se, siue in figuris, quantumvis paganus credat vnq̃ esse Deum, hoc non efficit esse hæreticum, quia illud non credit tanquam à Deo reuelatum, & à Christo Domino dictam.

Ad quintam dico te non posse recedere à fide, nisi sis Paganus, Iudæus, aut hæreticus; quia si recedis, vel ex toto, vel ex parte recedis: si ex toto, es paganus: si ex parte, admitendo Christi aduentum, hæreticus: si negas eius aduentum, Iudæus.

10 Solum esse potest difficultas, an recedere à fide suscepta animo ibi permanenti, in quo secundum omnes Apostasia consistit, sit species infidelitatis distincta ab illis tribus enumeratis, vel aliqua illarum circumstantia necessariò in confessione explicanda? Pro cuius resolutione vt certum supponendum est totam malitiam essentiali apostasie repetiri in hæretico baptizato negante vnum articulum fidei, sicut si omnes negarent & ad Iudaismum, vel paganismum transiret. Quia tota, & essentialis apostasie malitia sita est in iniuria, & contemptu facto fidei, illam relinquendo, cum autem per hæresim fides Christi relinquatur, & Christus despiciatur; & efficitur sanè in hæresi apostasiam propriè esse. Fateor tamen per antonomasiam apostasiam dici de Iudaismo, & paganismò, atque adeò apostatam propriè dici de eo, qui totam fidem Christi, cuiusque nomen abnegat; non de eo, qui retinens Christianum nomen à Christo discedit: sic multis relatis Sanchez. lib. 2. in Decal. cap. 7. num. 15. Farinac. tract. de hæresi. quæst. 183. §. 2. Suarez de fide disp. 16. sect. 5. à n. 3. Hoc supposito.

Dicendum est non esse apostasiam à fide aliquam speciem infidelitatis distinctam à paganismò, vel Iudaismo, ad quem quis accedit. Ratio est, quia vt est distincta species infidelitatis, debebat aliquid ex fide negare, quod per paganismum, vel Iudaismum negatum non esset: at hoc nullo modo contingit, sed idem profertur negat paganus baptizatus, ac non baptizatus. Ergo, Et confirmo. Apostasia in hoc formaliter consistit, vt desinat quis fidem iam susceptam; sed desinere fidem iam susceptam præcisè non est species infidelitatis, sed ad summum est genus peccati contracti per paganismum, vel Iudaismum, vel hæresim. Ergo apostasia non est species distincta ab illis tribus. Deinde quia si apostasia à fide esset species aliqua distincta à paganismò, vel Iudaismo, vel esset hæresis, vel alia ab his tribus distincta: hæresis esse non potest; tum quia non est negatio fidei ex parte: tum quia in vno subiecto duplex infidelitatis species simul existeret. Si autem esset species distincta ab illis tribus, dicitur D. Thom. & cum eo reliqui Theologi eumellassent species infidelitatis. Ergo dicendum est apostasiam non esse speciem infidelitatis distinctam: ita tenet Pelicius 2. 2. q. 11. D. Thom. disp. 1. Suarez plures referens de fide disp. 16. sect. 1. n. 8. Neque obitat apostasiam penes hæreticorum puniiti, quia optime puniri potest, si Ecclesie per Baptismum subiectus fuit, eo quod à fide suscepta recedat. Verum est apostasia à fide non sit species aliqua infidelitatis distincta à paganismò, vel Iudaismo: est tamen illius circumstantia: vt dixit D. Thom. 2. 2. quæst. 12. art. 1. Negari enim non potest ad minus esse circumstantiam aggrauantem, siquidem ex desertione fidei in Baptismo susceptæ, & professæ, aggrauatur peccatum paganismi. An verò hæc grauitas sit necessariò in confessione aperienda, non omnes conueniunt: qui enim negant circumstantias aggrauantes esse necessariò manifestandas in confessione, consequenter negare debent esse manifestandam hanc circumstantiam: aliàs obligaretur peccans contra castitatem, iniustitiam, castitatem habere: at qui circumstantias aggrauantes affirmant esse manifestandas, & de hac circumstantia id affirmare debent. Adde non esse impossibile esse circumstantiam non tantum aggrauantem, sed mutantem speciem aduersus religionem; videtur enim specialis iniuria, & irreuerentia fidei per Baptismum susceptæ eam desinere.

11 Tertiò, Inquires, quænam ex supradictis speciebus infidelitatis sit grauior? Cui dubitationi optimè respondet D. Thom. 2. 2. quæst. 10. art. 6. & ibi eius expositores, Bannes, & Aragon. Valcor. disp. 1. q. 10. p. 3. circa finem. Suarez disp. 16. de fide sect. 4. n. 14. Coniunctio disp. 18. dub. 6. à n. 70. hæresim esse infidelitatem omnibus grauiorem absolutè; quoad extensionem verò paganismum esse grauiorem. Prior pars probatur, quia hæretici maiorem Dei, & scripturarum cognitionem habent, & proinde eorum peccatum magis est voluntarium, & inexcusable. Secundo, quia sub nomine Christi Christum oppugnant, & simulantes cum illo amicitiam, illi sunt inimici, cuique factis verbis, & testimoniis sub simulata religionis specie ad religionem destruendam abutuntur: de quibus dixit Petrus epist. 2. cap. 2. Melius erat illis non cognoscere viam iustitiam, quam post agnitionem retrosum reueri ab eo quod illis fecit, de Castro Sum. Mor. Pars I.

tradium est sanctio mandato. Secunda pars conclusionis de se constat, siquidem paganismus plures articulos fidei negat, quam Iudaismus, vel hæresis.

PUNCTUM II.

Vtrum infidelis possit habere ignorantiam inuincibilem omnium illorum, quæ fides proponit credenda.

- 1 Potest esse ignorantia inuincibilis mysteriorum supernaturalium, Incarnationis, Trinitatis, &c.
- 2 Circa quodlibet mysterium lumine natura notum potes habere ignorantiam inuincibilem.
- 3 Cum hac ignorantia potes culpabiliter aliis erroribus inuolui.
- 4 Proponitur quadam obiectio. An hic peccet contra fidem, & illam perdat.
- 5 Satisfit supradictæ obiectioni.

1 Potesse haberi ignorantiam inuincibilem mysteriorum supernaturalium, Incarnationis, Trinitatis, & similibus, constat ex sæpè dictis, quia hæc cognosci non possunt, nisi proponantur, at sæpè propositio desit. Ergo. Neque valet dicere nemini negari à Deo media ad salutem necessaria; quia hoc verum est, si diuinæ gratiæ recipiendæ impedimentum non præstas: at præstare potes hoc impedimentum multiplicando peccata. Quod si verget. Ergo iam ignorantia culpæ tuæ tribuenda est, siquidem Deus illam à te expelleret, nisi culpam committeres. Dico tribuendam esse tuæ culpæ; non tamen obinde sequitur ignorantiam in se culpabilem esse, quia ad hoc, vt ignorantia in te culpabilis esset, debebas aliquo modo cognoscere tuis peccatis impedimento esse illam expellendi, & insuper debebas scire obligationem illam expellendi: quæ omnia facillimo negotio ignorari à multis possunt.

2 Dico secundo, te posse habere ignorantiam inuincibilem fidei supernaturalis circa quodlibet mysterium lumine natura notum, v. g. circa Deum, cuiusque omnipotentiam iustitiam, & bonitatem, quatenus sunt à Deo reuelata. Ratio est eadem ac in precedenti conclusione, quia hæc esse à Deo reuelata, obiectum est supernaturalis; sed obiectum hoc supernaturalis virtutibus natura cognoscere non valet. Ergo indiges aliquo per diuinam fidem proponente: hoc autem carere potes, Ergo potes inuincibiliter carere cognitione Dei, quatenus per fidem supernaturalem reuelatus est, & ita tenet, & optimè probat Suarez de fine disp. 17. sect. 1. à num. 3. Coniunctio disp. 18. dub. 1. concl. 3. num. 19.

3 Dico tertiò, fidelis in infantia baptizatus, & inter infideles, vel hæreticos nutritus, poterit hanc ignorantiam inuincibilem fidei supernaturali habere ratione supradictæ: & insuper poterit culpabiliter pluribus erroribus aduersus Deum inuolui credere enim potes culpabiliter vel plures esse Deos, illicque adolere; potes credere animam rationalem non esse immortalem, mendacium, fornicationem, & alia natura rationali contraria licita esse: non tamen obinde sit amittere fidem, si ignoras inuincibiliter hæc omnia fidei diuinæ contrariari, sic Suarez, & Coniunctio supra. Probo, quia fides supernaturalis amitti non potest, nisi per peccatum infidelitatis, vt definit Trident. sess. 6. can. 11. Sed ille fidelis illis erroribus assensiens, non peccat peccato infidelitatis formaliter; siquidem infidelitas est dissentus à prima veritate reuelante, sicut fides est assensus primæ veritati reuelanti: at ille infidelis ignorat inuincibiliter primam veritatem tale mysterium, cui ipse dissentit, reuelasse. Ergo non potest voluntariè à prima veritate reuelante dissentire. Ergo non peccat peccato infidelitatis formaliter. Ergo non amittit fidem ex illo peccato.

4 Dices, hic fidelis talibus erroribus culpabiliter inuoluitur peccat contra illam virtutem, quæ obligat veram de Deo habere cognitionem, & omnia falsa, & contraria respicere: sed hæc virtus non videtur alia præter fidem. Ergo peccat contra fidem, ergo amittit fidem. Item cum his erroribus neque actus fidei, neque pia affectio in voluntate compari potest. Ergo neque habitus fidei, Deinde ille verè est idololatra, & paganus, seu hæreticus. Ergo non potest esse fidelis.

5 Respondeo ad primum peccare contra illam supernaturalem virtutem, quæ dicitur veram de Deo cognitionem, & falsam respici, quæ est fides supernaturalis, sed non peccare aduersus illam formaliter, sed tantum materialiter, eo quod non cognoscit obiectum, cui talis error opponitur sub illa virtute contineri. Adde non ex quolibet peccato contra fidem amitti fidem, nam omittere actum fidei debito tempore, est contra fidem & non perditur ex illo fides. Item error etiam culpabilis, si non adest pertinacia, non excludit fidem. Ergo etiam si daretur peccare talem fidelem aduersus fidem, cum non sit pertinax, non inferret amissionem fidem.

Ad secundam concedo, cum talibus erroribus actum fidei etiam illam veritatem compari non posse, bene tamen habitum; quia

DE
ASTRO
PALAT
TOM
II

quia habitus est potentia. quæ seculo illo impedimento erroris in actum prodire poterit.

Ad tertium dico illum esse non formaliter, sed materialiter paganus, & hæreticus; cum paganismo autem, & hæresi materialiter stare optime potest habitualis fides.

PUNCTUM III.

Sintne opera omnia infidelis, & hæretici peccatum, vel possint esse aliqua opera bona.

1. Proponitur hæreticorum error omnia nostra opera esse peccatum.
2. Quilibet infidelis multa bona opera moraliter prestare potest.
3. Explicatur loca Scripturae n. r. adducta, & fit satis fundamentum hæreticorum.

NON desunt hæretici, qui ut gratiam Christi videantur extollere, ita nostra opera extenuant, & militant, ut asserunt omnia esse peccata, si ab homine infideli, hæretico, imò peccatore fiant. Fundamentum eorum, sunt aliqua loca Scripturae, & Patrum, perperam intellecta. Primum adducitur locus *Isai. cap. 1. & 66.* ubi malorum Iudæorum sacrificia reputantur à Deo abominatioes, & loco cuiusdam sacrificij reprobatum habentur. Secundò *Matth. 7.* ubi arbor mala dicitur non posse bonos fructus facere. Tertio ad *Roman. 14.* Omne quod non est ex fide, peccatum est, quod de fide Catholica exponit Augustinus. Quarto ad *Titum. 1.* conquinatis autem, & infidelibus nihil est mundum, sed conquinata est eorum mens, & conscientia; & quinto ad *Hebr. 11.* dicitur sine fide impossibile est placere Deo. Ex quibus omnibus colligi, videtur sine fide nihil placitum, nihil Deo gratum fieri posse, ac proinde omnia esse mala & peccata. Secundò probant auctoritate, præcipue Augustini *lib. de prædestinatione Sanctorum, c. 10. & lib. 4. contra Iulianum, c. 3. & lib. 1. de nuptiis, cap. 3. & in præfat. ad Psalm. 31. & lib. 3. de civitate Dei, cap. 4.* & alibi sæpe, affirmantis omnes infidelium actiones vitia esse, & peccata, neque in illis aliquam virtutem adesse: consentit Chrysostomus, *serm. de fide, & lege. & Spiritu sancto. Prosper lib. 1. de vocat. gent. c. 7. Fulgent. lib. 1. de Incarn. c. 26.* Tertio ratione suaderi potest, quia bonum opus esse non potest sine relatione ad Deum verum, sed infidelis carens cognitione veri Dei, in verum Deum referre opera sua non potest. Quod si dicas ad bonitatem moralem operis non esse necessariam relationem operis in Deum factam ab operante; sed sufficere relationem ipsiusmet operis, quam habet, quando ex se bonum, & honestum est; contra fit, quia nulla creatura diligibilis est ab operante, propter ipsam, sed propter Deum; alius in creatura constitueret operatur ultimum finem, si autem opera, quæ infidelis facit, non referat in Deum, ut in finem ultimum, sed sistit in ipsis; ea diligit propter ipsa, atque adeò in illis finem ultimum constituit. Ergo peccat, Confirmari potest, quia operari ob finem vanæ gloriæ id est peccatum est, quia in creatura sistit operans, tanquam in fine ultimo. Ergo si infidelis actiones virtutum moralium operatur, sistens in illis tanquam in ultimo fine peccabit. Denique rarus est infidelis, qui in venerationem subrum idolorum, se, omniaque sua, aliquando non referat. Ergo ex tali relatione omnia opera illius redduntur maculata, sicut redduntur bona, ex relatione, quam fidelis in Deum habet, iuxta illud *Luce 11. Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit; si autem nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit.*

2. Nihilominus verè, certaque sententia est quemlibet infidelem posse & de facto facere plura opera bona moraliter, sic D. Thom. communiter receptus *2. 2. q. 6. art. 4. Valent. disp. 1. quest. 10. punct. 2. Sanchez plures referens de fide, disp. 17. sect. 3. n. 2. Bellarm. lib. 5. de gratia, & libero arbitrio, cap. 9. Coninch disp. 18. dub. 6. à n. 40.* Probatum potest ex pluribus Scripturae locis, in quibus facta infidelium laudantur à Deo, & digna præmio reputantur. *Exod. 1.* laudavit obstiteres, quia abstinent ab infanticidio Hebræorum per regem imperato, & ob eam causam multiplicavit Deus eorum posteritatem. *1. Reg. 17.* laudantur Bethellai Galaadites, & alij suppeditantes Davidi, & eius exercitui necessaria. *3. Reg. 11.* placatus fuit Deus poenitentia Achab, & *Iona 3.* ob Ninivitarum poenitentiam minata supplicia suspendit. *Dan. 4.* suadetur Nabuchodonosori poenitentia elemosinis redimere: Ergo præsupponit Scriptura infideles posse aliqua bona opera moralia facere ex aliquali gratia Dei, quibus Deus moveatur, & excusetur uberiori gratiam concedere. & à poenis emeritis abstinere. Ex Patribus autem plura testimonia adducit Valent. Coninch. Suar. Bellarm. & alij supra Ratione autem probatur, quia plura sunt ex se honesta, & laudabilia, ut honorare parentes, succurrere miseris, largiri elemosinam, impedire peccatum: quæ si gratis sui fiant, honestam reddunt actionem; sed quicumque infidelis lumine naturæ hanc honestatem cognoscens potest illam appetere, & ex

illius affectu operari. Ergo operatio illius bona, & honesta est. Neque ad hanc honestatem requiritur relatio actualis in Deum, sufficit tacta, & virtualis, quam habet honestas operis, aliàs nullus esset actus virtutis moralis. Neque inde fit in creatura ultimum finem constitui, quia non diligitur, ut summè bona, neque diligitur creatura, quæ ad Deum saltem virtualiter non referatur, quod dico propter inanem gloriam, quæ se sola non valet honestam actionem terminare, quia virtualiter ad Deum non referatur. Ex quibus solum manet fundamentum contrariæ sententiæ à ratione petitum. Illud verò, quod addebat de infideli referente omnia sua opera in honorem falsi nominis, non est contra nostram doctrinam, etiam si gratis concedamus omnia illius opera ex illa relatione extrinseca maculari; quia nos solum diximus infidelem ratione infidelitatis non maculare omnia sua opera, sed posse retenta infidelitate plura opera bona moraliter facere, nihil de hac relatione extrinseca definiens. Verum ut quid in hac re sentiendum sit cognoscatur, existimo non maculari omnia opera infidelis referentis se, & sua in honorem idoli, nisi relatio ipsa acta, vel virtute existat, aliàs non valet opera denominare, neque opera illa dici possunt facta ex tali relatione: virtute autem dicitur existere relatio, quando in aliquo effectu producta, qui causa est operis aliàs boni, relatio actualis perseverat. Nam licet aliqui dicant, quoties non retractatur, denominatur opera quæcumque fiunt, hoc non est verum, quia illa est solum quædam perseverantia habitualis insufficientis opera denominare; siquidem ex illa non procedunt opera. Adde quoties opus exequatur ex motu honesto, videris retractare relationem priorem factam ad idolum; sicut cum peccatum veniale committis, retractas intentionem qua omnia tua opera in Deum referas.

3. Neque adversus hanc doctrinam procedunt loca Scripturae pro sententia hæreticorum relata, si bene expectantur.

Ad locum *1. Saiz* dico sacrificia, & solemnitates Iudæorum esse Deo ingrata, quia prava offerentiam circumstantia vestiebantur; intendebant enim Iudæi illis sacrificijs Deum iam placare, ut quantumcumque peccata multiplicarent, & in illis tollerentur, non essent puniendi, sed potius in orationibus exaudiendi.

Ad locum *Matth. dicitur* primò nomine arboris malæ, malam & pravam voluntatem intelligi, ex qua fructus bonus prodire non potest, at non est necesse infidelem habere semper hæc pravam voluntatem. Secundò admittit intelligi nomine arboris hæreticos & falsos Doctores, & dico ex illis, quatenus falsi sunt & hæretici, non potest fructus aliquis bonus doctrinæ spectari, sed pervertionis timeri.

Ad locum *Rom. si fides ibi* sumatur pro fide theologica, ut vult sæpe August. dico, quod non est ex fide, esse peccatum, id est quod non est consentaneum fidei, sed fidei repugnat; non verò, quod non est ex fide negatiuè tantum. At si fides ibi sumatur pro fidelitate debita propriæ conscientie, ut sompfit Chrysost. *homil. 26. in epist. ad Rom. planum est, quod non est ex fide, id est, ex fidelitate conscientie, peccatum esse.*

Ad locum *Titi* dico Apostolum velle Christianos habentes mundam conscientiam, non conquinari comedendo cibos veteri lege prohibitos, quia iam cessauerat observatio suæ legis verò Iudæos comedentes omnia ex observatione suæ legis quolibet cibo conquinari, quia quemlibet sumebant, præterentes legem veterem persuadere, & stabilire; vel dic cum Chrysost. *homil. 3. in epist. ad Titum.* Infidelibus nihil est mundum, si ipsi velint superstitione vri, qua in usu aliquorum ciborum vitantur; eadem enim ratione, qua aliqua immunda reputant, & omnia immunda reputare possent, non tamen ex his verbis inferunt non posse aliqua bona opera facere.

Ad locum *epist. ad Hebr.* clara est expositio, sine fide enim impossibile est hominem placere Deo habitualiter, quia carens fide est in peccato, & consequenter Deo iniustus. Non tamen inde inferitur aliqua opera huius infidelis non placere Deo; vel dic sine fide impossibile est, placere Deo per opera ad finem supernaturalem conducentia.

Ad loca ex Augustino, Prospero, Fulgentio, Chrysost. respondeo primò, cum illi Patres dicunt omnia infidelium opera esse peccatum, infidelique nullam virtutem habere, intelligendum est non eo rigore, quo sonat, sed moraliter, & secundum communem usum; quia regulariter vitantur ex mala intentione, quod non tollit, ut absolute aliquid opus vitium non sit. Secundò respondeo Patres supradictos, cum negant opera infidelium esse bona, nullamque virtutem illis inesse, intelligendos esse de operibus, & virtutibus, quæ reddant hominem iustum, Deo placentem, & vitam æternam promerentem, quia loquuntur adversus Iulianum, & Pelagianos asserentes sine fide & gratia posse nos exercere virtutes, quæ ad vitam æternam conducant, sic Valent. Agid. Coninch, Suarez, & alij supra.